

Національного Союзу. Це право було невід'ємним, тобто жодна нація не могла бути позбавлена його [4, с. 78].

Отже, УЦР узгоджувала свою політику з демократичними силами інших національностей. Прийняті законодавчі акти УНР показують нам її успішну роботу з національними меншинами, що мал значний вплив на подальший розвиток української держави. УЦР у своїй політиці виступала за єдність та дружню співпрацю усіх національностей України, намагалася діяти як загальнонаціональна влада на українських землях.

Список використаних джерел:

1. Верстюк В.Ф. Роль і місце Центральної Ради в модерній історії України // Укр. істор. журнал. – 1997. – № 5. – С. 17–25; Литвин В.М. Україна: доба війн і революцій (1914–1920 рр.). – К.:Альтернативи, 2003. – 488 с.
2. Шаповал М. Велика революція і українська визвольна програма (Виклади в Америці). – Прага: Вільна спілка, 1927. – 324 с.
3. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали: У 2-х томах. – К.: Наукова думка, 1996. – 587 с.
4. Конституційні акти України, 1917–1920. Невідомі конституції України. – К.: Філософ. і соціальна думка, 1992. – 272 с.

Зуб О.Ю.

студент,

*Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ПРАВО ВЛАСНОСТІ ЗА ЦИВІЛЬНИМ КОДЕКСОМ ФРАНЦІЇ 1804 РОКУ

У березні 1804 року в Франції було прийнято Цивільний Кодекс, або Кодекс Наполеона Бонапарта, що регулював цивільні правовідносини між населенням. Кодекс юридично закріплював усі завоювання Великої Французької революції. Він діяв на теренах Нідерландів, Бадену, Італії, Ганноверу тощо. Його джерелами стали праці Потьє, Буржона, революційне законодавство, революційна догматика та королівські ордонанси, а основу склало римське право [5].

Цивільний Кодекс складався із вступу та трьох частин, що об'єднували у собі 2281 статтю. Його структура спроектувала схему побудови інституцій римського права: особи, речі, спадкування і зобов'язання. У першій частині, яка дістала назву «Про осіб», особлива увага приділяється питанням правоздатності, статусу французів, цивільним правам іноземців та основним принципам сімейного права. Так, згідно зі статтею 8 Цивільного кодексу, «кожен француз має цивільні права». У другій частині «Про майно і різні видозміни власності» зосереджуються норми, що визначають рухоме та нерухоме майно, комунальну і державну власність, права власників і

користувачів майном. Третя частина «Про різні способи, якими здобувається власність» пов'язана із питаннями щодо спадкування і дарування. Так, замість примітивних односторонніх привілеїв феодального права були проголошені «рівність сторін у договорі» та «свобода договору», тобто умови договору встановлюються добровільним погодженням сторін. У статті 1134 Цивільного Кодексу вказано: «Угоди, які були законно укладені, мають чинність закону для тих, хто їх уклав» [1].

Фактично Кодекс Наполеона заснував романську систему цивільного права. Можна стверджувати, що Цивільний кодекс України спирається на досягнення римського права, оскільки спостерігається поява таких інститутів, як майнові права та право на чужі речі. Саме тому проблема власності набула надзвичайного значення у юридичній сфері та вимагає подальшого дослідження [2].

Різні сторони права власності досліджувала велика кількість зарубіжних та вітчизняних учених, таких як І. В. Бандурка, О. В. Воронова, В. М. Ілюченко, І. Р. Калаур, А. П. Козьмук, П. Ф. Козьмук, І. М. Кучеренко, Є. О. Мічурін, С. С. Овчарук, Д. С. Поліщук, В. А. Січевлюк, О. В. Соколов, Т. Р. Федосєєва, В. Н. Захватаєв, А. С. Довгерт, М. Н. Клевченков, Д. Г. Лавров та ін. [2, 3].

Цивільний Кодекс Наполеона Бонапарта був створений задля врегулювання відносин між новими класами власників, створених у результаті французької революції: буржуазією та селянством.

Звід законів виділяв три типи власності відповідно до суб'єкта права: індивідуальна, державна (суспільна), общинно-комунальна. Особливе місце займала приватна власність. Однак вказувалося, що деякі об'єкти можуть бути лише в державній чи комунальній власності [1].

Згідно з доктриною кодексу, власність мала наступні ознаки [2]:

1. Абсолютний характер (права власника нічим не обмежувалися, а допускалися лише закріплені законом обмеження). Відповідно до кодексу, право власності мало першість над іншими інститутами майнового права. Цивільний кодекс використав римське тлумачення поняття права власності як абстрактного та абсолютного права. Відповідно до статті 544, «Власність – це право користуватися і розпоряджатися речами найбільш абсолютним чином, щоб користування не було таким, яке заборонене законами або регламентами». Варто зазначити, що видатні французькі правознавці К. Ферре та Р.-Ж. Потье щодо власності не використовували термін «абсолютний».

2. Визнавалася недоторканість та невідчужуваність права власності.

3. Широке розуміння режиму власності.

Невід'ємною частиною розвитку цивільного права стала ліквідація феодального поділу майна на родове та придбане. Передбачався розподіл речей на 4 групи. Перша група включала в себе нерухоме майно, а саме будинок та земельну ділянку. До другої належали речі, що були невід'ємною частиною нерухомості: меблі, оздоблення будинку та худоба. Третя група складалася із рухомих речей. А от до четвертої групи належали особливо коштовні рухомі речі: цінні папери, прикраси, гроші тощо [4].

Важливою нормою Цивільного Кодексу Наполеона було необмежене володарювання всіма природними ресурсами, що були виявлені на земельній ділянці особи. Стаття 522 кодексу зазначає, що «власність на землю включає в себе власність на те, що згори, і на те, що знаходиться знизу». Проте у 1810 р. були внесені зміни, згідно з якими особа могла володіти надрами лише на правах концесії з державою [1].

Суттєвим майновим правом кодексу став узуфрукт. Відповідно до статті 578, він визначався «правом користуватися речами, власність на які належить іншій особі, так само, як ними користується сам власник, але із зобов'язанням зберігати сутність речі». Будь-яка особа могла взяти в оренду, придбати чи отримати безкоштовно в узуфруктарія його узуфрукт. Згідно зі статтею 599 Цивільного кодексу, користувач власністю не мав права завдавати шкоди правам узуфруктарія. Саме це стало гарантом його безпеки [4].

Останнім видом майнових прав є право користування річчю. На відміну від узуфрукту, це право не можна було дати в найм чи безкоштовно віддати. Особа не могла користуватися річчю задля власного збагачення, лише задля своїх життєво необхідних інтересів або для родини [5].

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що Цивільний кодекс Наполеона закріпив знищення феодалських відносин та чітко визначив право власності та інші види майнових прав. Цей звід законів сприяв розвитку та покращенню цивільного права у Франції та за її межами.

Список використаних джерел:

1. Страхов М. Історія держави і права зарубіжних країн / М. М. Страхов – Харків: Право, 1999. – С. 287–292.
2. Сирко М. Право власності в Цивільному Кодексі Наполеона Бонапарта 1804 р. / М. Сирко. // Вісник Львівського університету. – 2013. – № 58. – С. 109–115.
3. Ольшанецька О. Виникнення права власності на нерухоме майно / О. Б. Ольшанецька. // Університетські наукові записки. – 2010. – № 2. – С. 99–106.
4. Маймескулов Л. Французький цивільний кодекс 1804р. [Електронний ресурс] / Л. М. Маймескулов – Режим доступу до ресурсу: <http://westudents.com.ua/glavy/60628-7-frantsuzkiy-tsivilniy-kodeks-1804-roku.html>.
5. Французький цивільний кодекс 1804 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1415082344485/pravo/frantsuzkiy_tsivilniy_kodeks_1804_roku.